

روز جهانی معلم

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

روز ۵ اکتبر (مصادف با ۱۳ مهرماه) از سوی یونسکو به عنوان روز جهانی معلم معرفی شده است. در ایران قبل از انقلاب سال ۱۳۵۷ در روز ۱۲ اردیبهشت سال ۱۳۴۰ در تجمع اعتراضی معلمان در میدان بهارستان یکی از معلمان خوشنام که عضو هیچ گروه و حزبی نبود، به نام ابوالحسن خانعلی کشته شد. پس از آن واقعه، حکومت وقت برای دلجویی از معلمان روز ۱۲ اردیبهشت را به عنوان روز معلم نام گذاری کرد. در این خطبه می خواهیم پیرموان جایگاه معلم در اسلام، مطالبی را بیان کنیم.

❖ بحث

معلم یا آموزگار کسی است که شغلش آموزش و تربیت دانش آموزان است. والدین و معلمان از جمله کسانی هستند که نقش مهم و اساسی در شکل گیری شخصیت افراد دارند. معلم، راهنمای خوبی ها و هدایت گر و بیدارگر است. سرنوشت جامعه ی بشری در گرو تلاش معلمان است. معلم چون شمع می سوزد و دیگران را روشنی می بخشد.

✓ خداوند نخستین معلم بشر

مطابق قرآن کریم، خداوند نخستین معلم است: «الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ» (العلق: ۴-۵)؛ یعنی: «خداوند کسی است که به وسیله ی قلم تعلیم نمود و به انسان آنچه را نمی دانست یاد داد». در جای دیگر آمده: «خَلَقَ الْإِنْسَانَ * عَلَّمَهُ الْبَيَانَ» (الرحمن: ۳-۴)؛ یعنی: «انسان را بیافرید و به او گفتن آموخت».

✓ تعلیم و تربیت، رسالت رسول الله (ص)

رسول الله (ص) نیز بیش از هر کس، نقش یک معلم را ایفا نموده است. در قرآن کریم، هدف از بعثت ایشان را تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه ی روح بیان نموده است: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ» (آل عمران: ۱۶۴)؛ یعنی: «خداوند بر مؤمنان منت نهاد، هنگامی که میان آنان پیامبری از خودشان برانگیخت که آیات او را بر آن ها بخواند و آن ها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد، هر چند پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند».

✓ یادگیری و یاددهی، وجه تمایز آدمی با دیگر مخلوقات

خداوند علم و معرفت را بالاتر از همه ی فضایل قرار داده و بر حضرت آدم، منت نهاده است: «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» (البقره: ۳۱)؛ یعنی: «علم اسرار آفرینش را به آدم آموخت». در ادامه وقتی که ملائک در بازگویی علمی که خداوند به آن ها آموخته عاجز

هستند، خطاب به آدم می‌فرماید: «یا آدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاسْمَائِهِمْ» (البقره: ۳۱)؛ یعنی: «ای آدم! آنان را از اسامی و اسرار این موجودات آگاه کن». پیام این آیات آن است که وجه تمایز انسان با سایر موجودات، در یادگیری و یاددهی است.

✓ فضیلت و برتری انسان دانا بر انسان نادان

در همین راستا، برای بیان فضیلت علم و دانش، قرآن کریم می‌فرماید: «... قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ» (الزمر: ۹)؛ یعنی: «بگو آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند یکسان هستند؟ تنها خردمندان متذکر می‌شوند». آموزش، انسان‌ها را بیدار و هوشیار می‌کند؛ به آن‌ها جانی تازه می‌بخشد؛ قرآن کریم فرموده: «وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا» (المائده: ۳۲)؛ یعنی: «هر کس نفسی را زنده کند مثل آن است که همه‌ی جهانیان را زنده کرده باشد». در اینجا منظور از نفس، صرفاً بُعد جسمانی آدمی نیست، بلکه بُعد روحی و عقلی او را نیز شامل می‌شود.

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	معلمان از جمله کسانی هستند که نقش مهم و اساسی در شکل‌گیری شخصیت افراد دارند.
۲	سرنوشت جامعه‌ی بشری در گرو تلاش معلمان است.
۳	خداوند نخستین معلم است.
۴	تعلیم و تربیت، یکی از مهم‌ترین رسالت‌های رسول‌الله (ص) است.
۵	یادگیری و یاددهی، وجه تمایز آدمی با دیگر مخلوقات است.
۶	علم و دانایی، موجب فضیلت و برتری می‌گردد.